

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

**ДАЙДЖЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ВИПУСК № 5 (17), ПРОГРАМА «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»**

Березень 2016

ЗМІСТ

Реалізовані заходи:	2
<i>Моніторинг та адвокатування прав людини</i>	2
<i>Стратегічний судовий захист</i>	6
<i>Безкоштовна правова допомога</i>	9
<i>Навчання в сфері захисту та просування прав людини</i>	11
Головні події в сфері прав людини:	15

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Реалізовані заходи:

Моніторинг та адвокатування прав людини

Адвокаційна діяльність

Офіційна презентація законопроекту від УГСПЛ щодо АР Крим

3 березня 2016 р. у Міністерстві юстиції України відбулася презентація [законопроекту](#) Української Гельсінської спілки з прав людини (далі – УГСПЛ) «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення дискримінаційних положень та врегулювання прогалин у правовідносинах з державою громадян, що проживають на тимчасово окупованій території України або переселились з неї». Цей законопроект має на меті поліпшення стосунків зазначених категорій громадян України з державою, сприяючи реалізації та захисту їхніх прав.

Презентація відбулася на відкритому засіданні Координаційної Ради з питань забезпечення прав і свобод громадян на тимчасово окупованій території АР Крим та м. Севастополя. На обговоренні були присутні представники Міністерства закордонних справ, Державної міграційної служби, Прикордонної служби та інших, а також представники Меджлісу кримськотатарського народу та неурядових правозахисних організацій.

Робота над законопроектом впроваджується в рамках проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії».

Виступ представника УГСПЛ на слуханнях підкомітету з прав людини Європейського парламенту

16 березня 2016 р. в Брюсселі відбулися слухання Підкомітету з прав людини Європейського парламенту на тему «Крим і політичні в'язні в Росії». Представник УГСПЛ Борис Захаров [виступив з промовою](#) про стан прав людини на окупованому півострові.

Від України також у слуханнях взяли участь представник Уповноваженого Верховної Ради України (ВРУ) з прав людини Богдан Крикливенко та журналіст Севгіль Мусаєва. Результатом слухань стало звернення європарламентарів до Федеріки Могеріні, Верховної представниці Європейського союзу із питань закордонних справ, щодо відкриття постійної місії з прав людини в окупованому Криму та дипломатичної підтримки Меджлісу кримськотатарського народу.

Підписано Меморандум про співпрацю щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини

У березні, в рамках спільної роботи Уповноваженого ВРУ з прав людини та представників громадянського суспільства щодо [моніторингу](#) реалізації Національної стратегії у сфері прав людини до 2020 року, було підготовлено та узгоджено текст спеціального Меморандуму, у якому представлені умови розробки та впровадження механізму координації моніторингу впровадження Стратегії. Документ вже підписано Уповноваженим ВРУ з прав людини Валерією Лутковською та виконавчим директором УГСПЛ Аркадієм Бущенком, а також низкою організацій.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Долучитись до Меморандуму можуть будь-які організації громадянського суспільства, представницькі органи корінних народів, міжнародні організації та експерти шляхом надсилання повідомлення про приєднання за адресою semyorkinaks@gmail.com.

Подробиці [за посиланням](#).

Аналітична та моніторингова діяльність

Опубліковано доповідь правозахисних організацій «Права людини в Україні 2015»

Доповідь правозахисних організацій «Права людини в Україні 2015» відтепер можна знайти на [сайті](#) УГСПЛ у розділі «Видання». До публікації включені найактуальніші дослідження в галузі дотримання прав людини та основних свобод в Україні минулого року. Серед проблем, розглянутих у доповіді, особливим чином постають питання реформ, вимушених переселенців, умов проживання громадян.

Окрім експертів УГСПЛ, власні свіжі дослідження надали представники Центру Разумкова, Всеукраїнської Благодійної Фундації «Право на захист», Інституту релігійної свободи та ряду інших організацій.

Самоуправління проти самоуправства: права людини на рівні місцевих громад

Часто дотримання прав людини сприймається суспільством як завдання, вирішення якого залежить виключно від національної (центральної) влади: парламенту, уряду тощо. Висока централізація державної влади в країні сприяла утвердженню такого уявлення. Але у переважній більшості випадків як порушення прав людини, так і запобігання таким порушенням цілком залежить від місцевої громади та органів місцевого самоврядування.

З метою покращення ситуації УГСПЛ та Офіс Уповноваженого ВРУ з прав людини вирішили об'єднати свій експертний потенціал. Результатом має стати механізм постійного моніторингу дотримання прав людини органами місцевого самоврядування та відповідної взаємодії місцевих громад з місцевою владою.

В рамках цієї спільної ініціативи, на базі шести регіонів планується апробувати алгоритм моніторингу діяльності органів місцевого самоврядування різного рівня (область-місто-районний центр), а також сформувати систему індикаторів, за якими може оцінюватися динаміка вирішення проблем місцевого рівня у сфері прав людини.

Частину заходів в рамках цієї ініціативи планується реалізовувати за фінансової підтримки Проекту USAID «Права людини в дії».

Більше інформації знаходиться за [посиланням](#).

Підготовка та оприлюднення різноманітних звітів з дотримання прав людини

- На сайті УГСПЛ опубліковані результати [громадської експертизи](#) діяльності Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ) щодо стану дотримання прав людини у психіатричних закладах. Висновки за її результатами направлені на розгляд МОЗ.

На сайті можна також ознайомитися з самими [звітами](#) за результатами моніторингових візитів до психіатричних лікарень міст Херсона, Полтави та Миколаєва, що здійснювались в рамках Проекту USAID «Права людини в дії».

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- Ведеться підготовка до друку проміжного альтернативного звіту щодо виконання Україною Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (доповідь VII циклу, 2011)¹.
- Готується проект проміжного альтернативного звіту щодо доповіді РФ XXIII-XXIV циклу з виконання Міжнародної конвенції про ліквідацію усіх форм расової дискримінації.
- Готується до друку тематичний звіт «Дитинство під прицілом: права дитини в умовах збройного конфлікту на сході України». *З електронною версією можна ознайомитися за [посиланням](#).*
- Наразі УГСПЛ приймає участь у підготовці керівних рекомендацій з імплементації Заключних висновків Комітету ООН з прав людей з інвалідністю «Нічого для нас без нас. Порадник для громадських організацій людей з інвалідністю».

Україна ігнорує міжнародні рекомендації. Правозахисники підготували власний «тіньовий» звіт до ООН

У березні 2016 року до 40-річчя вступу в силу Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права було опубліковано Звіт коаліції правозахисних організацій щодо виконання Україною рекомендації Комітету ООН по правам людини.

Після ратифікації цього документу, Україна взяла на себе зобов'язання звітуватися до Комітету ООН про дотримання низки прав, серед яких право на життя, свобода від катувань, свободу слова, свободу мирних зборів та інші. Проте, з 2013 Україна не подала до Комітету ООН необхідного звіту, не зважаючи на два офіційних нагадування.

Одним із авторів Звіту була Лебідь Віталія – юрист Центру стратегічних справ УГСПЛ, яка працювала над дослідженням проблеми катування правоохоронними органами України.

Детальніше – [за посиланням](#).

Моніторингові візити

- **16 березня 2016 р.** – проект USAID «Права людини в дії» здійснив моніторинговий візит до м. Миргорода (Полтавська область) з метою документування свідчень заручника, що перебував у полоні на території, не підконтрольній уряду України».
- **22-26 березня 2016 р.** – моніторинговий візит «Доступ цільових груп населення до гуманітарної допомоги» до м. Краматорськ Донецької області. Візит підтримано проектом USAID «Права людини в дії».
- Візити в рамках спільного проекту УГСПЛ та Офісу Уповноваженого ВРУ з прав людини «Забезпечення прав людини на рівні місцевих громад – проблеми виміру»:
21-25 березня 2016 р. – моніторинговий візит до м. Ізюм (Харківська область). Мета візиту – аналіз діяльності органів місцевого самоврядування в сферах попередження катувань і жорстокого поводження; протидії дискримінації та забезпечення гендерної рівності; доступу до публічної інформації; захисту персональних даних; дотримання права на освіту; захисту прав ВПО; захисту прав мобілізованих, військових і членів їх сімей, родин загиблих.
29 лютого – 5 березня 2016 р. – другий моніторинговий візит до м. Вознесеньск (Миколаївська область) з тієї ж тематики.

¹ Частково за рахунок Проекту USAID «Права людини в дії»

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Моніторинг навчання правам людини в рамках формальної освіти в Україні

30-31 березня 2016 р. в рамках Проекту USAID «Права людини в дії» в УГСПЛ відбулась робоча зустріч експертів, яка була присвячена моніторингу стану навчання правам людини в закладах загальної середньої освіти України. У заході взяли участь громадські активісти, експерти, працівники державних освітніх установ, які мають досвід проведення моніторингів та досліджень сфери формальної освіти та прав людини.

За результатами зустрічі було розроблено концепцію моніторингу, яка дозволить дослідити стан викладання та дотримання прав людини в загальноосвітніх навчальних закладах. Також проаналізовано ймовірні завдання, дослідницькі проблеми та індикатори якості моніторингу, наявні потреби щодо необхідності та можливості залучення спеціалістів та ініціатив до даної роботи.

Деякі інші заходи аналітичного напрямку, що відбулися за участі представників УГСПЛ

- 3 березня 2016 р. – участь у круглому столі «Обговорення прогресу у вирішенні системних проблем, виявлених у ході подій 31.08.2015 року біля парламенту, а також пов'язаних із ними судових процесах».
- 14-17 березня 2016 р. – участь у Міжнародному семінарі IFES «Права осіб з обмеженими можливостями та гендерні аспекти виборчого процесу».
- 16-17 березня 2016 р. – участь у Другій міжнародній конференції «Урядування в секторі безпеки і оборони: роль демократичних інституцій і кращі міжнародні практики».
- 23 березня 2016 р. – участь у міжнародній зустрічі-семінарі з питань положень Європейської соціальної хартії (переглянутої), до яких Україна не приєдналася при ратифікації.

Корисна інфографіка

Експерти УГСПЛ розробили пам'ятки щодо процедури отримання свідоцтв про народження та смерть на окупованих територіях. *Матеріал оприлюднено за [посиланням](#).*

Заплановані заходи в рамках моніторингової та аналітичної діяльності

- Здійснення двох моніторингових візитів.
- Проведення робочої зустрічі з авторським колективом дослідження «Перспективи застосування правосуддя перехідного періоду в Україні» та проведення міжнародного круглого столу з цієї тематики (в рамках проекту USAID «Права людини в дії»).
- Зустріч робочої групи із підготовки дослідження «Права людей з інвалідністю на окупованих територіях».
- Підготовка тематичного звіту «Насильницька втрата приватної власності внаслідок воєнних дій на сході України» (в рамках проекту USAID «Права людини в дії»).
- Публікація проміжного альтернативного звіту щодо доповіді РФ XXIII-XXIV циклу з виконання Міжнародної конвенції про ліквідацію усіх форм расової дискримінації (CERD).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Стратегічний судовий захист

Стратегічні справи УГСПЛ

Пенсійний фонд відмовляється виконувати рішення суду

В результаті трьох років боротьби з Пенсійним фондом України (ПФУ) пані Тетяна, вдова Чорнобильця, отримала рішення суду на свою користь, відповідно до якого ПФУ мав здійснити перерахунок пенсії. Наприкінці грудня державна виконавча служба закрила виконавче провадження, бо ПФУ відзвітував, що перерахунок було зроблено та заборгованість була виплачена. Однак насправді нічого цього зроблено не було, а державний виконавець не перевіряв звіт ПФУ, а повірив йому на слово.

У березні юристами УГСПЛ було оскаржено дії державного виконавця. Сподіваємось пані Тетяна найближчим часом все ж отримає належні їй по праву гроші.

Інформація щодо прогресу деяких справ Центру стратегічних справ УГСПЛ (детальна інформація – за вказаними посиланнями)

- **21 березня** юристами було направлено комунікацію до ЄСПЛ по справі «Labaznikov v. Ukraine» ([7670/11](#)). Заявник скаржився на порушення статті 5 § 2, 4 та статті 6 § 1 Конвенції та стверджував про невинуватого та необгрунтоване утримання тривалий час під вартою.
- **27 березня** направлено комунікацію до ЄСПЛ у справі «Gnatenko v Ukraine» ([57993/13](#)). Заявник скаржився на порушення статті 5 § 1,3,4,5 Конвенції та стверджував про невинуватого та необгрунтоване утримання тривалий час під вартою по причині відсутності у новому Кримінальному процесуальному Кодексі чіткого та точного регулювання питання щодо тримання особи під вартою у період після закінчення досудового розслідування та до початку судового розгляду.
- **27 березня** направлено комунікацію до ЄСПЛ у справі «Molchanov v Ukraine» ([13911/14](#)). Заявник скаржився про порушення його права на свободу та особисту недоторканність гарантоване статтею 5 Конвенції. У даній справі суд з власної ініціативи, без клопотань сторін судового процесу змінив запобіжний захід на більш суворий - утримання під вартою, порушуючи положення чинного законодавства.
- **У березні 2016 року** було подано комунікацію до ЄСПЛ у справі «Feshchenko v. Ukraine» ([75394/13](#)). Заявник скаржився на порушення статей 2,6,13 Конвенції та що розслідування за фактом зникнення його дочки було неефективним.

Візит юристки УГСПЛ до Страсбургу

3 29 лютого по 5 березня 2016 р. юристка УГСПЛ відвідала Страсбург², де взяла участь у зустрічах з представниками Кабінету міністрів Ради Європи (КМРЕ), Парламентської асамблеї Ради Європи, офісу Комісара з прав людини, суддями та секретарями Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Під час зустрічі з міністрами КМРЕ, вона презентувала справу «Веренцов проти України» ([20372/11](#)), яка знаходиться на посиленому контролі з виконання. Під час презентації було наголошено, що з моменту прийняття рішення ЄСПЛ в 2013 році Україна так і не представила плану дій з виконання мір загального характеру, хоча в цьому є

² Візит здійснено в рамках програми Legal Development Skills (LSDP), організованою щороку Європейським адвокаційним центром з прав людини

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

нагальна потреба, адже Україна проходить через важкий і дуже неспокійний період. Тому виконання цього рішення саме в частині загальних мір має бути пріоритетом.

Виступ представників УГСПЛ в Конституційному суді України

В Україні досі діють радянські закони, і це не метафора, а повсякденна практика. Так, наприклад, органи влади забороняють мирні зібрання за указом Президії Верховної Ради СРСР від 1988 року. Саме тому 16 березня 2016 р. правозахисники [звернулися](#) до Конституційного суду України з вимогою скасувати радянські закони, які наші патріотичні можновладці досі використовують замість Конституції України.

Юристи УГСПЛ відвідали засідання Конституційного суду України

22 березня 2016 р. юристи Центру стратегічних справ УГСПЛ відвідали пленарне засідання Конституційного суду України, на якому продовжився розгляд справи за конституційними поданнями Верховного суду щодо відповідності Конституції України деяким пунктам і статтям Закону України «Про очищення влади».

Проект зі звільнення полонених – Prisoners of War UA Project

Продовжує свою активну роботу проект зі звільнення полонених УГСПЛ, який на даний час веде близько двохсот справ. За березень 2016 р. було подано три доповнення до скарг, які стосуються порушення статей 3, 5 Європейської конвенції з прав людини. Крім того, було відправлено п'ять скарг до Європейського суду з прав людини відповідно до правила 39 Регламенту ЄСПЛ з приводу заручників терористів самопроголошених республік.

26-27 березня 2016 р. за ініціативи Prisoners of War UA Project було організовано тренінг³ з психологічної реабілітації військових. Для участі в тренінгу була зібрана група військових, які пережили полон, та які звернулися за наданням правової допомоги до згаданого проекту. *Відгуки учасників можна переглянути за [посиланням](#).*

Допомога постраждалим від військових дій на сході

УГСПЛ продовжує надавати допомогу особам, постраждалим внаслідок військових дій на сході країни. На сьогоднішній день проведено роботу більш ніж с двомастами особами. За березень місяць було подано п'ять скарг та шістнадцять доповнень до ЄСПЛ.

Також **18 березня** відбулася робоча зустріч юристів з представниками організації «Global Rights Compliance» по спільному проекту щодо підготовки подання до Міжнародного кримінального суду стосовно порушення Римського статуту в частині практики незаконних ув'язнень під час конфлікту на сході.

УГСПЛ виграла стратегічну справу в ЄСПЛ

«Страйкувати не можна працювати»: нещодавно Кабмін України подав на розгляд Верховної Ради законопроект, який нарешті правильно розставив коми у цій фразі. На жаль, це сталося

³ Організовано Фондом Wounded Warrior Ukraine

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

лише після того, як Україна програла справу в Європейському суді з прав людини, а український бюджет втратив через відсутність цього закону двадцять тисяч євро.

Детальніше за [посиланням](#).

Співпраця з Вищим спеціалізованим судом України

Представники УГСПЛ [зустрілися](#) із суддями Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ) для обговорення можливих варіантів співпраці.

Після публікації щорічного рейтингу “Precedent UA” експерти УГСПЛ вирішили, що потрібно тісніше взаємодіяти із судами. Це допоможе наблизити їх до європейської судової практики, адже Спілка має в цій сфері багатий досвід. Після презентації результатів дослідження до організації надійшли десятки телефонних дзвінків від суддів, адвокатів та інших фахівців у галузі права із вдячністю щодо опублікованої збірки. Зокрема, ВССУ звернувся до УГСПЛ із листом, в якому зазначив:

«ВССУ завжди відкритий до співпраці у сфері забезпечення єдності судової практики національними судами, особливо у контексті системного застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини як джерел права під час розгляду справ. У свою чергу висловлюємо готовність та зацікавленість у співпраці з УГСПЛ в означеній сфері та пропонуємо провести робочу зустріч у ВССУ з метою обговорення напрямів подальшої спільної діяльності».

Співпраця зі ЗМІ

- Під час радіопередачі «[Голос Криму](#)», що звучала в ефірі Українського радіо, Анастасія Мартиновська, юристка Центру стратегічних справ УГСПЛ і представник інтересів кримчан у ЄСПЛ, говорила про відстоювання прав кримчан у ЄСПЛ, зокрема про політичні справи і переслідування кримських активістів.
- 10 березня 2016 р. відбувся [ефір](#) на Громадському ТВ, основною темою якого були «в'язні Кремля», в тому числі і дві справи УГСПЛ стосовно М. Карпюка та С. Кліха.

Матеріали на сайті Центру стратегічних справ, на які рекомендуємо звернути увагу

- [Відмова засудженому у переведенні до колонії, що розташована ближче до рідного дому, в світлі порушення статті 8 Конвенції](#)
- [СРСР керує Україною](#)
- [Обговорено напрями подальшого співробітництва між Вищим спеціалізованим судом України та УГСПЛ](#)
- [Інструкція щодо захисту в ЄСПЛ права власності та права на повагу до житла, порушених під час подій в зоні АТО](#)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Безкоштовна правова допомога

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги та проведення інформаційно-просвітніх заходів в галузі прав людини. Між приймальнями налагоджена комунікація, відповідно, за потреби, запит від громадян оперативно спрямовується належному юристу для ефективної допомоги.

Ще одним з напрямків роботи приймальні є документування злочинів серед категорій населення, які стали свідками порушень прав людини в окупованому Криму чи зоні проведення АТО. УГСПЛ також проводить виїзні засідання для надання безоплатної правової допомоги.

Так, протягом місяця відбулась розробка та уніфікація опитувальників для громадських приймалень при фіксації порушень, вчинених стосовно 5 категорій населення: ВПО; особи, поранені/травмовані під час збройного конфлікту в зоні АТО; учасники АТО; особи, що перебували в місцях несвободи в зоні АТО; загиблі/зниклі безвісті.

Робота громадських приймалень УГСПЛ здійснюється, зокрема, за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Права людини в дії»: а саме приймалень в м. Слов'янськ, Артемівськ, Маріуполь, Красноармійськ та Кривий Ріг.

Відкриття нових приймалень в регіонах України

Протягом березня відбулась офіційна презентація двох громадських приймалень УГСПЛ, які працюють з початку поточного року. 15 березня було представлено приймальню в [Черкасах](#), яка діє на базі організації «Волонтер Черкащини», а 23 березня – в [Сумах](#).

Успішні справи громадських приймалень

Незаконно звільнений працівник митниці поновився на робочому місці

До громадської приймальні Харківської правозахисної групи (організації-члена УГСПЛ) звернувся пан Валерій, головний державний інспектор одного з відділів митного посту «Куп'янськ» Харківської митниці Державної фіскальної служби. Чоловік працював тут з 1995 року та був відданий своїй професії. Проте пана Валерія невинувато звільнили. Юристи УГСПЛ допомогли йому вернутися на роботу. *Деталі за [посиланням](#).*

Юристи УГСПЛ допомогли підприємцю із зони АТО розірвати трудові договори

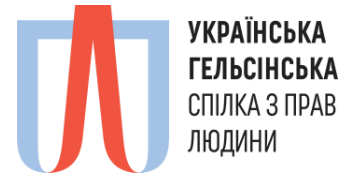
Коли війна постукала у двері приватного підприємця Павла Олександровича (*ім'я змінено*), чоловік був змушений закрити свій бізнес та переїхати до столиці. Проте питання трудових відносин з найманими працівниками йому довелось вирішувати довго – недосконалість українського законодавства та бюрократія розтягнули цей процес майже на цілий рік. *Деталі за [посиланням](#).*

Жінка, що народила в Криму, нарешті отримала виплати на дитину

Юристи львівської приймальні УГСПЛ допомогли переселенці з Криму отримати українське свідоцтво про народження її доньки, а також відповідні соціальні виплати, в яких спочатку було відмовлено. Тяганина зі складнощами української реєстрації дитини, народженої в

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

окупованому Криму, продовжувалась довгий час, але нарешті в історії можна поставити крапку. *Деталі за [посиланням](#).*

Жителі Херсона домоглися знесення незаконно побудованої заправки

Юристи Херсонської приймальні УГСПЛ стали на захист екологічних прав мешканців міста та спільними зусиллями із журналістами та активними громадянами домоглися знесення АЗС, незаконно збудованої на березі річки. *Детальніше за [посиланням](#).*

Хмельницькі юристи допомогли переселенці з Севастополя стягнути заборгованість за соцвиплатами

До громадської приймальні УГСПЛ у Хмельницькому, що діє на базі ХОГО “Подільська правова ліга”, звернулася переселенка з Севастополя із проблемою щодо стягнення заборгованості по соціальним виплатам за період з березня по червень 2014 року.

Детальніше за [посиланням](#).

Інші події в сфері в сфері безоплатної правової допомоги

На Миколаївщині працюють над створенням дієвої моделі надання безоплатної правової допомоги

Проблема обговорювалась 21 березня під час наради представників громадянського суспільства, органів місцевого самоврядування та центрів надання безоплатної вторинної правової допомоги. Такі центри у Миколаєві та Вознесенську є партнерами проектів «Фонду розвитку міста Миколаєва» та вознесенського «Агентства економічного розвитку». Громадська приймальня Фонду працює у рамках мережі громадських приймалень УГСПЛ.

Підсумком наради стало прийняття спільної стратегії та річного плану дій адвокаційної кампанії з захисту прав соціально вразливих громадян на якісну безоплатну правову допомогу.

У Львові презентували фотовиставку про війну на сході України

9 березня в приміщенні Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» було презентовано експозицію міжнародної виставки «Війна за мир». Її ініціаторами виступили Громадська приймальня УГСПЛ в місті Ужгород та Центр правових та політичних досліджень «СІМ».

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Навчання в сфері захисту та просування прав людини

Навчання адвокатів та юристів

Семинар для суддів

11-12 березня 2016 р. у Харкові відбувся семінар для суддів господарських судів «Стандарти Конвенції з прав людини щодо справедливого судочинства (ст. 6 ЄКПЛ) та права власності (ст. 1 Протоколу 1 до ЄКПЛ)».

Лекція судді Європейського суду з прав людини

18 березня 2016 р. було організовано лекцію судді ЄСПЛ від України Ганни Юдківської. Тема лекції «Еволюція в тлумаченні Європейським судом фундаментальних прав: розвиває це стандарти людської гідності чи тривіалізує концепцію?». *Відео лекції та детальніша інформація знаходяться за посиланнями [1](#) і [2](#).*

Формальна освіта

Антидискримінаційна освіта для молоді

У березні 2016 року Всеукраїнська освітня програма «Розуміємо права людини» (РПЛ) долучилася до загальноєвропейського проекту з антидискримінаційної освіти для молоді. «Онлайн інструменти з навчання протидії дискримінації» – робоча назва проекту, що реалізується Домом Анни Франк разом із партнерськими організаціями з Німеччини, Угорщини, Польщі, Німеччини та інших країн Європейського Союзу. Оператором цього проекту в Україні стала організація MART⁴.

16-18 березня 2016 р. у Берліні партнери проекту під час робочої зустрічі мали можливість ознайомитися з результатами пілотування робочих матеріалів в Угорщині, Австрії, Польщі, Нідерландах, обговорити специфіку використання навчальних ресурсів, розробку національних компонентів, тощо. У планах на найближчі півроку – проведення онлайн семінару для вчителів, переклад навчальних матеріалів, апробація першої онлайн версії сайту, проведення молодіжної конференції⁵.

Конференція в рамках Docudays для керівників кіноклубів

28-29 березня 2016 р. в рамках заходів міжнародного фестивалю Docudays пройшла конференція для керівників кіноклубів⁶. Однією з дискусійних тем стала лекція «Права людини як система ціннісних орієнтирів сучасної демократії», а в рамках роботи однієї з секцій було напрацьовано ряд цікавих ідей по підвищенню ефективності роботи кіноклубів у сфері розвитку культури прав людини у місцевих громадах.

Неабиякий інтерес викликав у відвідувачів фестивальних заходів майстер-клас з використанням технології FREE2CHOOSE («вільний вибирати»). Ця технологія, яка передбачає організацію дискусій з контроверсійних питань навколо відео-роликів, ефективно використовується в рамках освітніх заходах згаданої програми.

⁴ Ця організація з міста Чернігів є членом УГСПЛ

⁵ Участь України в проекті Європейського Союзу став можливим завдяки підтримці німецького фонду EFZ

⁶ Всеукраїнська освітня програма «Розуміємо права людини» є давнім освітнім партнером фестивалю

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Також нагадаємо, що наприкінці березня в Києві тривав **Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA**. Окрім кінопрограми, яка постійно привертає увагу все більшого числа публіки, на фестивалі проводився ряд правозахисних [заходів](#), частина з яких організована УГСПЛ.

Неформальна освіта для різних цільових аудиторій

Тренінг «Права людини та місцева демократія»

11-14 березня 2016 р. на базі [Освітнього дому прав людини в Чернігові](#)⁷ в рамках Програми РПЛ відбувся тренінг «Права людини та місцева демократія» для учасників проекту «Українська регіональна платформа громадських ініціатив», що проходить за підтримки ЄС. Організатором заходу була ГО «MART». Учасниками тренінгу були активісти з різних регіонів України, а метою – не тільки розповісти учасникам про права людини та способи їх захисту, а також надати їм інструменти захисту громадських інтересів на місцевому рівні. Також учасники дізналися про місцеві демократичні процедури, а найголовніше – знайшли партнерів для майбутньої співпраці.

Майстер-клас для операторів правозахисних організацій

17-18 березня 2016 р. в рамках Проекту USAID Права людини в дії було проведено майстер-клас для операторів організації «Донбас СОС» та УГСПЛ під назвою «Робота з клієнтами, потерпілими від збройного конфлікту на сході України».

Учасники ознайомилися з ознаками насильства в сім'ї, а також зі змістом гендерної дискримінації, ускладнених в умовах збройного конфлікту та зміни місця проживання. Окрім іншого, були розглянуті особливості спілкування з абонентами в умовах роботи «гарячої лінії».

Стажування випускника Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини»

3 12 по 21 березня Проект USAID «Права людини в дії» організував стажування випускника РПЛ, активіста та координатора громадської приймальні у м. Чернівці на базі ГО «Центр правових та політичних досліджень «СІМ» (м. Львів). Метою стажування було посилення спроможності з проведення інформаційно-просвітницької, комунікаційної роботи та освітніх заходів новоствореної громадської приймальні УГСПЛ в м. Чернівці.

Стажер зміг вивчити досвід Центру правових та політичних досліджень «СІМ», а в сфері проектного менеджменту, організації просвітницьких заходів та інформаційного висвітлення діяльності, тощо. Окрім того складено річний план проведення освітньо-просвітницьких заходів громадської приймальні, а також підготовлена комунікаційна стратегія.

Зустріч експертів з міжнародного гуманітарного права

17 березня 2016 р. в рамках Проекту USAID «Права людини» в дії відбулась зустріч експертів Української Гельсінської спілки з прав людини та Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини» з національними експертами з міжнародного гуманітарного права (МГП). Фіналізовано формат освітніх та просвітницьких матеріалів, обговорено потреби

⁷ Проект USAID «Права людини в дії» спонсорує Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернівці)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

цільових груп у інформації та знаннях з МГП, визначено та деталізовано етапи роботи над освітньою та інформаційною кампанією з міжнародного гуманітарного права в Україні.

Тренінг для моніторів Національного превентивного механізму

24-28 березня 2016 р. на базі ОДПЛ-Чернігів відбувся базовий тренінг⁸ з підготовки моніторів Національного превентивного механізму (НПМ). Тренінг був організований з метою розширення мережі моніторів для здійснення моніторингу дотримання прав людини в місцях несвободи, захисту прав дітей та діяльності національних превентивних механізмів. Окрім базового курсу з прав людини та основ моніторингу, учасники ознайомилися з мінімальними стандартами належного поводження в закладах соціального захисту та методиками проведення моніторингу закладів Міністерства внутрішніх справ, Державної пенітенціарної служби, Державної прикордонної служби, Державної судової адміністрації та Міністерства оборони України, установ соціального захисту.

Зустріч по застосуванню креативних технологій в просуванні прав людини

26 березня 2016 р. в рамках Проекту USAID «Права людини в дії» відбулась експертна зустріч з розробки освітніх та просвітницьких продуктів щодо застосування методів та інструментів т.з. «арт-активізму» та «партізанінгу» у роботі громадських активістів. Було проаналізовано потреби організацій громадянського суспільства та локальних і національних активістів, ініціативних груп щодо можливостей застосування арт-активізму, партізанінгу та тактичного урбанізму під час реалізації інформаційних, просвітницьких чи адвокаційних кампаній та заходів. Розроблені проекти продуктів, визначені робочі плани та сформовано групу експертів, які будуть адаптувати даний інструментарій.

Тренінг для приймалень УГСПЛ по роботі зі ЗМІ

28 березня 2016 р. в рамках Проекту USAID Права людини в дії на базі УГСПЛ відбувся тренінг для громадських приймалень з основ роботи із засобами масової інформації. Участь у тренінгу взяли представники приймалень УГСПЛ та журналісти з Донецької та Луганської областей. Сама програма мала практичне значення: дати слухачам розуміння і поради щодо ефективної роботи з медіа. Учасники мали можливість попрацювати в малих групах із медіа експерткою та власноруч розробити власні медіа продукти та отримати конструктивну критику від практикуючих журналістів. Дані знання та досвід допоможуть вибудувати якісну медійну стратегію на рівні організацій та громад.

Семінар у рамках освітньої програми «Знайомство з правами людини»

16 березня 2016 р. Львівський Центр правових та політичних досліджень «СІМ» провів черговий семінар у рамках освітньої програми «Знайомство з правами людини». На цей раз до

⁸ Організатором заходу виступили Секретаріат Уповноваженого ВРУ з прав людини, Освітній дім прав людини в Чернігові, Громадська організація MART, Програма Розвитку Організації Об'єднаних націй в Україні за фінансової підтримки проекту «Демократизація, права людини і розвиток громадянського суспільства», який виконується Програмою розвитку ООН в Україні та фінансується Міністерством закордонних справ Данії

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Львова завітали представники громадських приймалень УГСПЛ з Луцька, Чернівців та Житомира. Експерти провели інтерактивні вправи та завдання для учасників заходу.

Деталі – за [ПОСИЛАННЯМ](#).

Мандрівна методична виставка «Кожен має право знати про свої права»

Впродовж **23-30 березня 2016 р.** відвідувачами виставки стали різновікові групи жителів Сєверодонецька, Луганська область. Зокрема, експозицію відвідали близько 400 школярів і студентів з різних навчальних закладів міста. Під час заходу було поширено інформацію про права людини та інструменти й механізми їх захисту, організовано дискусію щодо викликів, які існують зараз у контексті гуманітарної кризи.

Також напередодні відкриття виставки було організовано тренінг для майбутніх гідів, який мав на меті сформувати групу вмотивованих та підготовлених до роботи гідями учнів та студентів. Серед основних тем – права людини, інструменти захисту, недискримінація. Окрім тематики, пов'язаної з безпосередньо виставкою, учасники пройшли навчання щодо особливості роботи гідями, враховуючи контраверсійність тем та запити різних цільових груп відвідувачів. Згодом юними гідями було проведено 21 екскурсію для учнів 20 навчальних закладів міста Сєверодонецька.

Одним зі складних дискусійних питань було обговорення механізмів захисту від свавілля міліції/поліції, а також про повноваження, права та обов'язки військових патрулів. Для прифронтового міста ця тема наболіла, більшість підлітків уже мають досвід, здебільшого неприємний, спілкування з правоохоронцями та з військовими. Особливий інтерес викликала тема приватності у контексті стосунків із педагогами та батьками.

По закінченні роботи виставки гіді поділились своїми враженнями, ось основні моменти, які вони відзначають: *цікавий досвід опинитись «по інший бік», не у якості слухача, а у якості учителя; є побажання, щоб уроки з правознавства проходили в такому форматі, це б значно підвищило мотивацію до навчання та надало би більше знань кожному школяру; загалом формат роботи з виставкою дуже сподобався, діти виявили вмотивованість і бажання брати участь в інших подібних заходах.*

Виставка наразі дуже необхідна для роботи на Сході України. Попри дискусії про те, що в прифронтовій зоні розмови про права людини сприймаються як знуцання, самі діти, та й педагоги всіляко наголошують на тому, що потрібно працювати з цими темами зараз. Загалом на Сході, а особливо в Луганській області відбувається дуже мало активностей, зокрема і освітніх, особливо з правозахисної тематики.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Даний захід дозволив не тільки підготувати гідів, які забезпечать роботу виставки, але і сформувати групу потенційних волонтерів, громадських активістів та учасників програми РПЛ, які стануть основним ядром для подальших заходів та ініціатив УГСПЛ та партнерських організацій як в місті, так і в регіоні в цілому.

Виставка відбулася за підтримки Проекту USAID Права людини в дії в рамках Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини» та була першою у циклі з 10 аналогічних виставок. Відкриття наступної планується 12 квітня у м. Нікополь (Дніпропетровська область).

Для інформації:

Виставка, створена організацією-членом УГСПЛ ГО «МАРТ» (Чернігів) в 2011 році в рамках Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини», є методичним інструментом навчання правам людини. 25 стендів пересувної експозиції «Кожен має право знати свої права» розповідають про походження прав людини, людську гідність, основні ознаки прав людини, заборону дискримінації, критерії правомірності обмежень прав людини, демократію, правову державу та зміст стандартів окремих прав та свобод.

Ця модель мандрівної виставки дозволяє привертати увагу широкого кола людей до проблем, пов'язаних з правами людини, мобілізувати місцеві громади, впливати на офіційну освіту. Також, її особливістю є те, що екскурсії по виставці проводять молоді гіді учні-старшокласники та студенти, які пройшли спеціальне навчання, за принципом «рівний – рівному». Освітні екскурсії тривають 40-60 хвилин і включають в себе як безпосередньо інформаційно-навчальний блок, так і обговорення найбільш актуальних для відвідувачів питань щодо прав людини та можливостей їх обстоювання. Так виставка стає своєрідним майданчиком для дискусій про права людини та актуальні проблеми, що турбують кожного відвідувача та громаду в цілому.

Головні події в сфері прав людини:

В окупованому Росією Криму розпочато суд про заборону Меджлісу

3 березня підконтрольний Росії Верховний суд Криму розпочав розгляд позову про заборону Меджлісу кримськотатарського народу. Звинувачення вимагало долучити до справи документи, які, за версією російського слідства, підтверджують, що дії представницького органу кримських татар є «протиправними та екстремістськими».

В ООН [закликали](#) Російську Федерацію не допустити закриття Меджлісу кримськотатарського народу в Криму. Євросоюз також висловив стурбованість намірами заборонити діяльність цієї організації.

Міжнародна федерація за права людини (FIDH) та УГСПЛ також [зробили спільну заяву](#) проти політично вмотивованого процесу про заборону Меджлісу.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Катастрофічне погіршення ситуації з соціальними виплатами ВПО

У березні різко погіршилася ситуація з соціальними виплатами ВПО. Це пов'язано з наслідками введення контрольних перевірок ВПО за т.з. «списками СБУ», а також з наслідками дій Мінсоцполітики минулого місяця. Переселенців масово позбавляють виплат без будь-якого попереднього повідомлення і пояснення.

За підсумками моніторингу тільки в Ізюмському районі Харківської області Харківська правозахисна група зафіксувала позбавлення статусу 22 000 з 25 000 зареєстрованих переселенців з окупованих територій. Як з'ясувалося, ніякі реальні перевірки ВПО у позбавлених цього статусу відповідальними держорганами попередньо не проводилися. Опитування переселенців дозволяє припустити, що т.з. «списки СБУ» склалися на підставі перетину переселенцями лінії розмежування з непідконтрольними територіями.

Подробиці за [посиланням](#).

УГСПЛ звернулась до Голови ВРУ з приводу ризику знищення незалежності Омбудсмена

Спілка висловлює занепокоєність щодо ситуації, в якій опиняється Уповноважений ВРУ з прав людини у зв'язку з положеннями нового Закону «Про державну службу», який має вступити в дію вже у травні цього року.

Мова йде про новий порядок проходження служби в державних органах, згідно з яким Уповноважений позбавляється права назначати або звільняти працівників власного Секретаріату. Замість нього таке право буде закріплене за особою, обраною Урядовою конкурсною комісією з підбору кадрів. Фактично, це позбавляє Омбудсмена впливу на власний Секретаріат.

Подробиці – [за посиланням](#).

«Треба визнати людей, постраждалих в АТО, інвалідами війни», – правозахисники

Гібридна війна Росії з Україною вже залишила багато гібридних жертв. Серед них – не лише військові, але й мирні громадяни, яких держава захищати не зобов'язана.

УГСПЛ вважає, що держава цілком спроможна допомогти своїм громадянам, тільки їй треба про це нагадати. На даний момент єдиний шлях вирішення цього питання – це внесення змін до законодавства України. Юристи УГСПЛ вже розробили зміни до відповідних законів та звернулися до народних депутатів, щоб вони ініціювали голосування по цих змінах у ВРУ.

Детальніше – [за посиланням](#).

Конференція щодо прав ЛГБТ і Євроінтеграції

15 та 16 березня в Києві відбулась міжнародна конференція «ЛГБТ-питання та європейська інтеграція», яка об'єднала політиків, журналістів, юристів, ЛГБТ-активістів та правозахисників для обговорення гострих та актуальних питань, що постали перед українським суспільством.

Дотримання прав і свобод ЛГБТ-людей в контексті Євроінтеграції пов'язані з дотриманням прав людини в Україні взагалі. Серед обговорюваних на конференції тем, постали питання вдосконалення українського законодавства та впровадження методів боротьби з гомофобією на різних рівнях суспільного життя. Детальніше – [за посиланням](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Цей Дайджест розсилається раз на місяць по електронній пошті з метою інформування про діяльність УГСПЛ, а також інші актуальні питання зі сфери прав людини в Україні.

*Для його отримання треба заповнити [цю коротку форму](#)
(її заповнення займає менше 1 хвилини!)*

Також кожен бажаючий у будь-який може ознайомитися з українською та англійською версіями цього Дайджесту на сайті УГСПЛ www.helsinki.org.ua або на нашій сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/Uqspl/?fref=ts>.

Цій дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданої через [Агентство США з міжнародного розвитку \(USAID\)](#). Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 50 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів.

Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <http://ukraine.usaid.gov> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Редактор дайджесту: Марина Говорухіна, PR-менеджер УГСПЛ

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Аркадій Бущенко, керівник проекту (arkadiy.bushchenko@gmail.com)

Українська Гельсінська спілка з прав людини:

вул. Фролівська 3/34, Київ, Україна

тел.: 044 485 17 92, факс: 044 425 99 24

сайт: <http://helsinki.org.ua/>